

Plan för trygghetsskapande arbete
Handens förskolor
Förskolorna Aspen, Eken, Kantele,
Kastanjen, Syrenen och Tallen
Läsåret 2024/2025

Innehåll

1	Inledning.....	2
1.1	Planens giltighetstid.....	2
1.2	Definitioner	2
1.2.1	Aktiva åtgärder.....	2
1.2.2	Diskriminering.....	2
1.2.3	Trakasserier	2
1.2.4	Sexuella trakasserier.....	2
1.2.5	Kränkande behandling	3
1.2.6	Kränkningar	3
2	Arbetet under föregående läsår	3
3	Undersökning av risker och hinder	5
4	Analys av orsaker till risker och hinder.....	6
5	Åtgärder.....	7
6	Planerad uppföljning och utvärdering	9
7	Riktlinjer och rutiner för att förhindra kränkningar	9
8	Rutiner då ett barn anser sig utsatt för kränkningar.....	9
9	Samverkan med barn, vårdnadshavare och anställda.....	10

1 Inledning

Av skollagen framgår att Haninge kommun i egenskap av huvudman för Handens förskoleområde ansvarar för att det i skolans verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever och för att en plan mot kränkande behandling upprättas varje år.

Enligt diskrimineringslagen ansvarar Haninge kommun vidare för att ett arbete med aktiva åtgärder bedrivs i förskolornas verksamhet för att förebygga diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrunderna. Arbetet med de aktiva åtgärderna ska dokumenteras varje år. På Handens förskoleområde har vi valt att upprätta ett gemensamt dokument för arbetet mot kränkande behandling och arbetet med de aktiva åtgärderna, "Handens förskolors plan för trygghetsskapande arbete".

1.1 Planens giltighetstid

Förskolorna Eken, Tallen, Kastanjen, Aspen, Syrenen och Kantele plan för trygghetsskapande arbete gäller från och med den 1 september 2024 till och med 31 augusti 2025

1.2 Definitioner

1.2.1 Aktiva åtgärder

Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom bland annat en förskola motverka diskriminering samt att på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett de sju diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

1.2.2 Diskriminering

Diskriminering innebär att någon missgynnas eller kränks och att missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt. Även bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera är former av diskriminering.

1.2.3 Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning. Exempel på trakasserier kan vara ett barn som hånar ett annat barn för att hon bär huvudduk.

1.2.4 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

1.2.5 Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som utan att vara diskriminering och ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna, kränker ett barns värdighet.

Kränkande behandling kan vara av olika karaktär. Fysisk kränkande behandling kan t.ex. bestå av sparkar, slag och knuffningar mot ett barn. Verbal kränkande behandling kan bestå av hot och nedsättande kommentarer riktade till ett barn. Kränkande behandling kan även ske i form av att frysa ut och ge elaka blickar till ett barn.

1.2.6 Kränkningar

Kränkande behandling, diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier av ett barn utgör kränkningar.

2 Arbetet under föregående läsår

Åtgärder som planerats för läsåret 2023/2024 utifrån uppföljning av föregående års plan:

- Säkerställa struktur, uppdatera kontinuerligt, för hela verksamheten samt för varje avdelning.
- Säkerställa inkludering av varje barn utifrån en tillgänglig miljö på hela förskolan. Stöd av närmaste chef vid behov.
- Kompetensutveckling - föreläsning med Malin Ryen under vårterminen samt erbjudande om TAKK-utbildning utifrån behov och genomgång av bildstöd för alla pedagoger i området under vårterminen.
- Utveckla måltidpedagogiken utifrån ett mångfalds- och inkluderingsperspektiv genom handledning av pedagogista Malin Lövgren (Eken, Tallen, Kastanjen). Vi ser, under hösten, över hur Syrenen och Aspen blir involverade i denna process under vårterminen.
- Introducera nya vikarier till området samt till varje avdelning. Tydliga riktlinjer kring introduktion av vikarier tas fram under året samt hur mottagandet av vikarier går till på förskolan och i arbetslaget.
- ICDP-vägledningsgrupp fortsätter för alla som ej ingått i vägledningsgrupp samt en fördjupning för ett antal pedagoger.
- Barnrättsteamet i vårt område kommer jobba kring hur handlingsplaner blir ett levande dokument som syftar till att inkludera varje barn i verksamheten. Detta arbete påbörjas under höstterminen. TEAMkraftens arbete i det

gemensamma Barnrättsteamet kommer, under höstterminen, arbeta med inkluderingsbegreppet och vad det innebär för oss i förskolan i syfte att öka kompetensen hos varje pedagog.

- Utveckla samarbete och goda relationer med familjen. Se vårdnadshavaren som en resurs och samverkanspartner i arbetet kring barnets bästa. Vi gör detta genom diskussioner på APT under läsåret.

Arbetet har följts upp och utvärderats dels kontinuerligt på arbetslagens reflektionstid, dels terminsvis i arbetslagens terminsutvärdering samt löpande i ledningsgruppen utifrån genomförda aktiviteter.

Uppföljningar utifrån anmälningar i DF-respons har gjorts.

Vi har under föregående läsår arbetat med inkludering av barn utifrån tillgängliga lärmiljöer utifrån olika perspektiv och metoder. En strategi har varit att ledningsgruppen genomfört miljövandring och dokumenterat lärmiljöerna på alla förskolor. Utifrån detta har vi riktat stöd för de förskolor/ avdelningar som vi uppmärksammat varit i behov av att utveckla lärmiljöerna på olika sätt. Stödet har bland annat varit att pedagogiska samt atelierista har placerats på förskolan med fokus på lärmiljöer och erbjudande av aktiviteter.

I uppstart av föregående läsår togs beslut att närmsta chef för förskolan ansvarar för att ha övergripande ansvar för barn som har en enskild handlingsplan. Närmsta chef ansvarar för att stödja pedagoger vid behov i utformande och uppföljning av handlingsplan. Säkerställa och eventuellt delta i samverkan kring handlingsplan med vårdnadshavare. Delta i de insatser som genomförs av UCE. Utifrån dessa åtgärder har närmsta chef till förskolan inblick i såväl barnets som arbetslagets behov och förutsättningar och kan därmed ge rätt stöd i arbetet med att inkludera alla barn i verksamheten. Både enskilt och i samråd med resterande ledningsgrupp.

Vi har under APT haft föreläsning kring autism med Malin Ryen från UCE, denna föreläsning tog alla pedagoger del av. Föreläsningen följdes upp tillsammans med alla förskollärare i utvecklingsgruppen, genom reflektion och workshop med Malin Ryen. Återkoppling från pedagogerna var mycket positiv.

Takk- utbildningen har genomförts för utvalda arbetslag som hade specifika behov av det. Vi ser att flertalet av pedagogerna som genomfört utbildningen arbetar aktivt med tecken som stöd tillsammans med barnen.

Vi har under APT haft genomgång av funktioner i Widjet. Flera avdelningar har introducerat bildstöd i sina verksamheter.

Arbetet med måltidspedagogik har fortsatt på Eken, Tallen och Kastanjen. Däremot har vi inte kunnat involvera Aspen och Syrenen i denna process under vårterminen 2024 utan de startade upp nu till höstterminen 2024.

Rutiner för mottagande av vikarier till området och respektive förskola har tagits fram och implementerats på alla våra förskolor. För korttidsvikarier gäller följande: Koordinatorerna på respektive förskola har ett övergripande ansvar att ta emot och introducera vikarier första dagen. Därefter tar det arbetslag över, där ordinarie pedagog går igenom avdelningens struktur och planerat innehåll för dagen. Vidare förtydligas vad som förväntas av vikarien för dagen. För längre tids vikariat gäller ovanstående med tillägg att vikarie deltar i arbetslagets reflektionstid varje vecka och namnges i avdelningens struktur.

ICDP vägledning har fortgått för de pedagoger som inte deltagit tidigare. Då vi inte haft tillräckligt många ICDP vägledare på plats under läsåret har vi inte genomfört fördjupningen i ICDP.

Barnrättsteamet har kartlagt aktiva handlingsplaner i vårt område genom att ledaren för barnrättsteamet har mött representanter på respektive förskola kring alla aktiva handlingsplaner. Underlaget från kartläggningen har vidare analyserats av Rektor, processvägledande pedagogista och biträdande rektor som leder barnrättsteamet. Analysen har presenterats i barnrättsteamet och använts som underlag för vidare planering av arbetet med handlingsplanerna som ett levande dokument med syfte att inkludera alla barn i verksamheten.

Vi har under läsåret arbetet med case angående att möta vårdnadshavare, där pedagoger tillsammans reflekterat och diskuterat professionellt förhållningssätt och relationsskapande. Vi har även tittat på Malin Ryens film angående svåra samtal med vårdnadshavare. Pedagoger fick i samband med detta diskutera innehållet och innebörden av dessa samtal för oss i förskolan.

3 Undersökning av risker och hinder

Ledningsgruppen har analyserat material från arbetslagens arbete på utvecklingsdagen i maj 2024. Ledningsgruppen har också analyserat DF-responsanmälningar och kränkingsutredningar från gångna året som är relaterade till det trygghetskapande arbetet samt APU-undersökningen samt samtal med pedagoger som rör svårigheter med enskilda barn och/eller barngrupper.

- Struktur som inte följs.
- Personal är frånvarande och arbetet är inte strukturerat utifrån plan B.
- Bemötandet när vi välkomnar barn på morgonen.
- Barn med särskilda rättigheter är mer utsatta för olika risker att bli kränkta utifrån brist på tydliga handlingsplaner som följs och kompetensen hos pedagogen att möta varje barn.
- Pedagoger kan ha svårt i mötet med barn som utmanar.
- Vid olika rutinsituationer finns risker för kränkningar så som vid blöjbyte och toalettbesök.

- Risk för kränkningar mellan barn när pedagogerna inte är där barnen är, så som på toaletten, bakom förråd, på delar av gården och på torget/ateljén.
- Risk för kränkning mellan barn i leken där barn kan bli exkluderade av olika anledningar.
- Risk för kränkning när det blir många barn på en mindre yta, så som i hallen eller på avdelningen.
- Kränkning kan ske när det finns otillräcklig tillit mellan familj och förskola.
- Vid övergångar mellan olika rutiner och aktiviteter.
- Risk för kränkning utifrån kulturella skillnader mellan barn så som "Jag är bättre än dig för du äter gris" eller "Det är bara vi som kommer till himlen".

4 Analys av orsaker till risker och hinder

På gården finns det tillfällen då pedagoger hamnar i samtal med varandra och uppmärksamheten på barnen kan brista. Det finns också tillfällen där pedagoger inte följer superstrukturen och då inte delar upp sig på gården och erbjuder aktiviteter till barnen. Så kan det uppstå kränkningar mellan barn t.ex. bakom förråd eller på andra delar av gården där det saknas närvaro av pedagog. Även otydlig plan B, då pedagoger är frånvarande, kan vara en orsak till att kränkningar kan uppstå.

Barn blir själva i olika situationer så som på toaletten, i ateljén/torget, i lekar ute och inne utifrån att pedagogerna inte uppmärksammar att barn går in själva när vi har uteverksamhet eller inte uppmärksammar att barnen går från avdelningen ut på torget/ateljén.

Vi ser att det bland våra pedagoger finns en del förutfattade meningar kring hur en familj ska fungera, hur uppfostran ska se ut, vilka normer vi tänker ska vara rådande. Dessa kulturella skillnader kan göra att pedagogen behandlar barn samt vårdnadshavare på ett sätt som inte blir bra. Vi ser att det kan handla om brist på kunskap och nyfikenhet.

Vi ser att många arbetslag ofta jobbar med hela gruppen. Det finns behov av att dela gruppen i mindre sammanhang och organisera sin verksamhet på ett annat sätt för att kunna möta varje barn och förebygga kränkningar. Vi ser också att flera förskolor har mindre avdelningsyta och fler gemensamma utrymmen. De gemensamma utrymmena används inte tillräckligt vilket kan skapa en risk att kränkning sker när det blir flera barn på en mindre yta.

Vi ser att handlingsplaner till barn i behov av särskilt stöd inte är tillräckligt konkreta med tydliga uppföljningsbara delmål. Handlingsplanerna fokuserar ofta på barnets brister och missar att ta med organisations- och strukturfrågor.

Saknad av kommunikation mellan pedagoger och barn vid blöjbyte och toalettbesök kan leda till kränkning då pedagogen inte sätter ord vad den gör i den situationen.

Otillräcklig kompetens i att möta barn som utmanar och hantera konflikter som uppstår. Detta kan leda till att kränkningar sker.

Otillräcklig kunskap och nyfikenhet hos pedagogerna om olika kultur och hur vi ska bemöta olikheter utifrån religion.

Barnen blir inte tillräckligt delaktiga i hur dagen ser ut. Det kan bero på otydlig dagsstruktur och/eller inga fasta tydliga rutiner vilket kan göra barnen otrygga vilket i sin tur kan leda till kränkningar i övergångar mellan rutiner och aktiviteter.

5 Åtgärder

Åtgärder för att motverka att kränkningar och diskriminering sker:

- **Samordning och struktur gemensamt på förskolan samt på avdelningen**

Arbeta aktivt med samordningsstruktur och prioritering tillsammans med alla pedagoger på förskolan för att minska stress hos pedagogerna och för att arbeta fram tydliga överenskommelser kring den dagliga samordningen. Detta görs på förskolans egen timme på APT och följs upp och uppdateras på förskolans forum. Koordinatorsgruppen träffas kontinuerligt under läsåret.

Säkerställa att alla förskolor har en tydlig struktur där rollfördelning och beskrivning av rollerna är utskrivna. Detta ser vi minskar stressen hos pedagoger och möjliggör för pedagogerna att möta varje barn utifrån deras behov, potential och förutsättningar. På förskolans forum ses den gemensamma strukturen över vid schemaändringar eller andra förändringar som kan påverka. Varje förskola utser två pedagoger som är ansvariga för att uppdatera den gemensamma strukturen.

Alla avdelningar ska inför terminsstart uppdatera eller ta fram en struktur för avdelningens innehåll för verksamheten. Det ges tid för detta på utvecklingsdagen inför start av nytt läsår. Varje arbetslag ansvarar för att under terminens gång genomföra eventuella förändringar i strukturen. I strukturen behöver det vara tydligt vilka tider under dagen barnen ges möjlighet att vara i mindre sammanhang. I projektboken planerar varje arbetslag veckans verksamhet utifrån att barnen får befinna sig i mindre sammanhang och grupper under dagen och veckan.

- **Stöd för pedagoger i arbetet med alla barn**

Fortbildning kring barn som är i behov av stöd. Ledningsgruppen sammanställer ett dokument med tydliga rutiner för att söka vägledning av stödfunktioner i UCE (utbildningsförvaltningens centrala enhet). Vägledning av UCE är ett led i att fortbilda sig kring både individ och grupp när det kommer till att arbeta med barn som kortsiktigt eller långvarigt behöver extra stöd.

Riktad föreläsning under vt 25 kring att möta barn som utmanar. Bjuda in representant från UCE att föreläsa kring detta.

Barnrättsteamet arbetar med att ta fram en stödmatrix för handlingsplaner. Detta som ett stöd för pedagogerna när det kommer till att utforma handlingsplanernas innehåll utifrån ett inkluderade arbetssätt. Matrisen ska enligt plan presenteras för alla pedagoger vt25.

Barnrättsteamet tillsammans med stöd från UCE tar fram ett visuellt schema utifrån de övergripande rutiner vi har i förskolan. Varje förskola och arbetslag får sedan bygga ihop schemat utifrån sina tider och rutiner. Inför uppstart av HT25 ska alla förskolors gemensamma utrymmen och avdelningar ha ett visuellt schema.

Material och miljöer förtydligas på avdelningen samt i våra gemensamma miljöer på förskolan. Bildstöd för materialets plats förankras i alla miljöer på förskolan, bild på både hylla och på låda eller dylikt. Det avsätts tid för varje avdelning att fota, skriva ut och sätta fast bilder på materialet på sina avdelningar. Tid för varje arbetslag att förtydliga sina miljöer och material planeras på förskolans forum i november. Om det görs tillägg i miljön av material under året ansvarar varje arbetslag att säkerställa bildstödet kontinuerligt.

Nancy, pedagog på förskolan Kastanjen, har genomgång av Widget på utvecklingsdag under vt 25. Hon berättar hur pedagogerna kan introducera bildstöd på olika sätt för och med barnen.

TAKK- en introduktion till alla pedagoger kring vad det är och hur samt när det kan bli ett komplement till bildstöd och det verbala språket i verksamheten. Pedagoger som aktivt jobbar med TAKK håller i introduktionen.

- **ICDP**

Vägledningsgrupper fortsätter under terminen. Ett par pedagoger går även ICDP basutbildningen. Detta är också en fortbildningsinsats som syftar till att fördjupa relationerna mellan pedagog och barn för att kunna möta varje barn utifrån behov, förutsättningar och potential.

- **Uteverksamhet – trygg, säker och stimulerande**

Under VT25 genomförs trygghetsvandring över hela gården, i alla uterum tillsammans med barnen. Underlag för detta tas fram av Malena och mejlas ut till pedagoger inför genomförandet av trygghetsvandringen. Förskolans forum ansvarar för att organisera tid för trygghetsvandring på respektive förskola samt ta hand om materialet från trygghetsvandringarna och planerar för åtgärder på respektive förskola kring trygghet och säkerhet för barnen i alla våra uterum.

Handens förskolors utökade strategigrupp arbetar med utemiljön, där fokus ligger på att ta fram basmaterial och strategier när det kommer till undervisning och utbildning i våra uterum. Ett material kring detta riktat till alla pedagoger kommer enligt plan introduceras VT25. Representanter på respektive förskola möts under VT25 för att implementera detta material tillsammans med förskolans representant i den utökade strategigruppen.

Varje förskola säkerställer i den gemensamma strukturen att pedagoger fördelas över hela gården och att det erbjuds aktiviteter.

- **Barnens reflektionstid**

Alla arbetslag behöver planera in tid för reflektion tillsammans med barnen. Detta görs i projektbokens veckoplanering och kan med fördel skrivas in i avdelningens struktur. I denna planering ska det finnas nyfikenhetsfrågor och tilltänkt syfte med reflektionstillfället.

Varje avdelning säkerställer att det på avdelningen finns tillgängliga reflektionsplatser för barnens spontana reflektion. Det kan till exempel vara en väg med bilder och alster i barnens höjd, en pärm med samlat material kring barnens processer, bilder och alster.

- **Rutiner vid toabesök och blöjbyten**

Ledningsgruppen arbetar fram ett förslag på rutiner vid toabesök och blöjbyten som presenteras för alla pedagoger där vi reflekterar tillsammans. Utifrån detta tas gemensamma överenskommelser fram. Arbetet görs under ht 24.

- **Samverkan och relationsskapande med vårdnadshavare/familjer**

Varje arbetslag planerar för att bjuda in föräldrarna att bli delaktiga i verksamheten, t.ex. genom drop-in med syfte att bygga goda relationer med vårdnadshavare.

Vi har diskussionscase på APT/utvecklingsdag med alla pedagoger för att fördjupa samverkan och relationsskapandet gentemot vårdnadshavare/familjerna. Tillit och förtroende för vår verksamhet är jätteviktigt.

6 Planerad uppföljning och utvärdering

Arbetslagen utvärderar planens åtgärder i slutet på varje termin. Barnrättsteamet ansvarar för att analysera effekter av åtgärderna under året. Ledningsgruppen följer upp planen terminsvis.

7 Riktlinjer och rutiner för att förhindra kränkningar

I Handens förskoleområde följer vi de rutiner och riktlinjer som finns för att motverka och förhindra kränkningar.

För utbildningsförvaltningen samtliga verksamheter finns gemensamma rutiner för att motverka kränkningar och även hantera uppgifter om kränkningar. Dessa finns tillgängliga för förskolans personal i teamsgruppen *Juridik och verksamhetsstöd* i mappen *Kränkande behandling, diskriminering och trygghetskapande arbete*.

Utöver dessa rutiner har förskolan följande rutiner för att förhindra kränkningar. Rektorn besöker förskolan kontinuerligt och minst en gång per månad bland annat för att säkerställa verksamhetens miljöer ur ett barnperspektiv. Rektorn ansvarar för att ICDP-utbildning pågår kontinuerligt i verksamheten och för att utbildningsfilmen om kränkningar visas för förskolans personal två gånger per år samt skyndsamt för nyanställda. Utbildningsfilmen finns tillgänglig i teamsgruppen *Juridik och verksamhetsstöd* i mappen *Kränkande behandling, diskriminering och trygghetskapande arbete*.

Alla medarbetare ska ha genomfört utbildningen Basprogram om våld mot barn och unga.

8 Rutiner då ett barn anser sig utsatt för kränkningar

En förskollärare, barnskötare eller annan personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Anmälningsskyldigheten gäller för all personal, även vikarier och personal som inte arbetar i barngrupp. Anmälningsskyldigheten gäller oavsett om det är ett annat barn eller en personal som antas ha utsatt barnet. Anmälan ska göras skyndsamt vilket innebär att det helst ska göras samma dag eller dagen efter. Anmälan görs i verksamhetssystemet DF Respons. Om anmälan avser rektorn ska man i stället kontakta verksamhetschef för förskola, Åsa Harge.

En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Rektorn är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring uppgivna kränkningar och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling och trakasserier i framtiden. Utredningar genomförs av rektorn. Rektor kan inte delegera ansvaret för utredningarna till annan.

Rektorn ansvarar för och genomför omgående åtgärder för att komma till rätta med brister som har framkommit i utredningen. Arbetsrättsliga åtgärder genomförs i samråd med verksamhetschef för förskola. Rektor följer upp inom en vecka från att en åtgärd har verkställts, att åtgärden efterlevs och har önskad effekt. Rektor informerar verksamhetschefen för förskola om framkomna brister och vilka åtgärder som vidtas.

Ett kränkingsärende inklusive utredningen, identifierade och vidtagna åtgärder samt uppföljning dokumenteras i DF respons.

9 Samverkan med barn, vårdnadshavare och anställda

Samverkan med personal har gjorts genom att alla pedagoger har fått reflektera och diskutera kring situationer där kränkning skulle kunna ske, vad det skulle kunna bero på samt vilka åtgärder som behövs. Detta görs löpande under året. I det fall en kränkning uppstår är samverkan med vårdnadshavare och medarbetare en del i vårt systematiska arbete med att åtgärda samt förebygga kränkande behandling.

Barn och vårdnadshavare involveras genom den dagliga kontakten mellan barnpedagog och pedagog-vårdnadshavare. Föräldramöten, introduktionssamtal samt uppföljningssamtal är också en del i samverkan.